

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันสภาพแวดล้อมของธุรกิจต่างๆ มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งการสอบบัญชีเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างมาก ในเรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ผลงานของผู้สอบบัญชีไม่ว่าจากสำนักงานสอบบัญชีใดๆ ต่างมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือที่เท่าเทียมกัน ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จึงทำให้บริษัทเลือกใช้สำนักงานสอบบัญชีที่คิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่อัตราต่ำ และผู้สอบบัญชีต้องมีการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความน่าเชื่อถือในงบการเงิน เมื่อบริษัทมีความซับซ้อนในการดำเนินงานมากขึ้น ทำให้โอกาสที่จะเกิดการทุจริตและข้อผิดพลาดในบริษัท ซึ่งความผิดพลาดในงบการเงินอาจเกิดขึ้นเนื่องจากระบบการควบคุมภายในที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องมีกระบวนการตรวจสอบเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในบริษัท

ผู้บริหารเริ่มให้ความสนใจเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่มีผลกระทบต่อความเชื่อถือได้ของรายงานการเงิน โดยผู้บริหารจะต้องสามารถสร้างกระบวนการหรือกำหนดวิธีการทำงานให้ถูกต้องและเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรสามารถป้องกันการรั่วไหล การสูญเสีย การทุจริต ตลอดจนรายงานทางการเงินมีความถูกต้อง ซึ่งหากกิจการมีการควบคุมภายในที่ไม่เพียงพอหรือไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของรายงานการเงินด้วย ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงในการให้ความสนใจต่อการควบคุมภายในของลูกค้าที่ตนตรวจสอบได้ เนื่องจากในบางครั้งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นหลักฐานที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีในการแสดงความเห็นว่างบการเงินของกิจการนั้นถูกต้องตามที่ควรหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือได้ในงบการเงิน (ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ, 2543) ถ้าการควบคุมภายในนั้นไม่มีประสิทธิภาพหรือมีจุดอ่อนที่สำคัญอาจเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตเกิดขึ้น ดังนั้นผู้สอบบัญชีควรได้มาซึ่งความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในอย่างเพียงพอเพื่อที่จะวางแผนการตรวจสอบและพัฒนาวิธีการตรวจสอบให้มีประสิทธิผล ซึ่งผู้สอบบัญชีจะต้อง

มีการตรวจสอบเพื่อให้ความมั่นใจอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินไม่แสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างเป็นสาระสำคัญอันเนื่องมาจากข้อผิดพลาดหรือการทุจริต เพราะการตรวจสอบบัญชีอาจช่วยยับยั้งการทุจริตและข้อผิดพลาด เพื่อให้รายงานทางการเงินที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องการทำกับดักกิจการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การลดความเสี่ยงจากการทุจริตที่เกิดขึ้นในบริษัท และเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับรายงานทางการเงิน

การทำกับดักกิจการเป็นเรื่องที่หน่วยงานธุรกิจทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนนักลงทุน ผู้ใช้งบการเงิน และประชาชนโดยทั่วไปต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งแนวคิดเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ปี 2538 ก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2540 ที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำลง สถาบันการเงินถูกปิดไปเป็นจำนวนมาก ธุรกิจต่างๆ อยู่ในภาวะชะงักงัน ผู้ประกอบการมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง และจากการให้ความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดทุนไทย ส่วนมากจะเห็นว่าบริษัทจดทะเบียนของไทยมักจะมีการกำกับดูแลกิจการไม่ดี เมื่อเทียบกับบริษัทในตลาดทุนที่พัฒนาแล้วและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทจำนวนมากขาดการควบคุม และขาดการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ลงทุนหรือแม้แต่ฝ่ายจัดการของบริษัทไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ (weak corporate governance) ยังทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบอยู่ร้ายแรงขึ้นและใช้เวลานานในการแก้ไข เนื่องจากผู้ลงทุนภายนอกมีศักยภาพที่เพียงพอที่จะช่วยแก้ไขปัญหของ ความมั่นใจในการเข้าลงทุน ดังนั้นการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไทย โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำประเทศให้พ้นจากภาวะวิกฤต (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2545) การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียน โดยแสดงให้เห็นถึงการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงกล่าวได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท ผู้ลงทุนเริ่มให้ความสำคัญมากขึ้นที่จะพิจารณาการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการตัดสินใจลงทุน และสร้างความมั่นใจต่อการลงทุนของทั้งนักลงทุนไทยและต่างประเทศ

กระบวนการในการกำกับดูแลและควบคุมองค์กรที่เรียกว่า corporate governance อันเป็นหลักในการบริหารงาน ควบคุมดูแล และจัดการเพื่อให้ได้ผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการ คือ การแบ่งแยกระหว่างส่วนของผู้ถือหุ้นกับส่วนของฝ่ายบริหาร ซึ่งผู้ถือหุ้นจะเป็นส่วนของเจ้าของบริษัทหรือเจ้าของเงินทุนของ

บริษัท และส่วนของฝ่ายบริหารจะเป็นส่วนที่บริหารการดำเนินงานของบริษัท ทำให้เกิดปัญหาของตัวแทน (Agency Problems) อันเนื่องจากผู้ถือหุ้นต้องการให้ธุรกิจมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง และก่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดกลับคืนสู่ผู้ถือหุ้น ในขณะที่ฝ่ายบริหารหรือผู้บริหารมักต้องการให้บริษัทดำเนินงานเพื่อได้รับผลกำไรมากๆ และต้องการให้บริษัทเติบโตอย่างรวดเร็วเพื่อชื่อเสียงของบริษัทและของตนเอง จนอาจทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้บริหาร อีกทั้งยังเกิดปัญหาความไม่เท่ากันของข้อมูลระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายบริหาร ดังนั้นเพื่อแก้ไขความขัดแย้งดังกล่าวโดยใช้คณะกรรมการเข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวกลางระหว่างกลุ่มบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนเป็นตัวแทนและผู้รับมอบภารกิจในการควบคุมการบริหารบริษัทจากผู้ถือหุ้นมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและนโยบายในการดำเนินธุรกิจ ดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเป็นสำคัญ

ในประเทศไทยได้มีการรณรงค์และสนับสนุนให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ ในปี 2544 ตลาดหลักทรัพย์ได้ออก "รายงานการกำกับดูแลกิจการ" 40 ข้อ เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนทั่วไปนำไปศึกษาเป็นข้อปฏิบัติในการกำกับดูแลกิจการ และต่อมาในปี 2545 รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นปีเริ่มต้นรณรงค์การกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจัดตั้งคณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติ ในส่วนของตลาดหลักทรัพย์ก็ได้เสนอ "หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี" 15 ข้อ ให้แก่บริษัทจดทะเบียน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในขั้นเริ่มแรกและกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนสามารถนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และตลาดหลักทรัพย์ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Center) ขึ้น เมื่อเดือนกรกฎาคม 2545 เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการให้แก่กรรมการและผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนปัจจุบันรวมทั้งบริษัทที่อยู่ระหว่างการเตรียมการเพื่อเข้าจดทะเบียน

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นการส่งเสริมให้บริษัทหรือกิจการต่างๆ มีการปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นควรจะมีการบริหารงานที่โปร่งใสในการดำเนินงานและเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินที่กิจการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน และการกำกับดูแลกิจการจะมีความสมบูรณ์ได้ต้องมีกลไกการตรวจสอบ การถ่วงดุลอำนาจและการคานอำนาจระหว่างกรรมการและฝ่ายบริหารเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระและหน้าที่ของผู้บริหารทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพราะสามารถควบคุม

และบริหารความเสี่ยงได้ ซึ่งจะมีผลในการช่วยกระบวนการตรวจสอบและเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ โดยจะมีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และถ้าหากบริษัทไม่มีการกำกับดูแลกิจการจะทำให้ไม่มีกลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการดำเนินงานของผู้บริหาร รวมทั้งรายงานทางการเงินไม่เป็นที่น่าเชื่อถือซึ่งจะต้องใช้กระบวนการตรวจสอบและเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบมากขึ้น โดยจะมีผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เช่น งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของ Tsui , Jaggi and Gul (2001) พบว่าประธานกรรมการและประธานบริหารมีการแบ่งแยกหน้าที่กันจะมีผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง และ Carcello , Hermanson , Neal, and Riley (2002) พบว่าคณะกรรมการอิสระมีส่วนในการกำกับดูแลกิจการ รวมทั้งมีส่วนในการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และการที่คณะกรรมการบริษัทมีส่วนในการควบคุมการตรวจสอบบัญชีของบริษัท โดยกำหนดขอบเขตงานสอบบัญชีมากขึ้นคือปริมาณงานสอบบัญชีเพิ่มขึ้นจะมีผลกับการเพิ่มค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ถ้าคณะกรรมการบริษัทมีความเป็นอิสระในการควบคุมบริษัทจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อขอบเขตของงานตรวจสอบบัญชี ซึ่งมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อย่างไรก็ตามหากการกำกับดูแลของบริษัทไม่มีประสิทธิภาพจะมีผลกับรายงานทางการเงินไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ จะส่งผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่จะสูงขึ้นและการขยายขอบเขตการตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการกำกับดูแลเกิดขึ้นเพื่อใช้ในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทให้มีประสิทธิภาพมีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีและขอบเขตการตรวจสอบบัญชีด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีตัวแปรที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและอีกหลาย ๆ ตัวแปรที่อาจมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรเหล่านั้นประกอบด้วย (1) การควบคุมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (2) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท (3) สัดส่วนของการมีกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท (4) ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงจากการควบคุม ถ้าหากบริษัทมีการกำกับดูแลกิจการอย่างมีประสิทธิภาพมีส่วนช่วยผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบัญชีเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของรายงานทางการเงิน โดยผู้สอบบัญชีต้องมีการตรวจสอบเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และมีผลกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงหลักการในการกำกับดูแลและควบคุมองค์กรที่ดี โดยใช้ตัวแปรเหล่านี้ในการศึกษาได้แก่ การรวบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของการมีกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบตำแหน่ง โครงสร้างกรรมการที่มีการถ่วงดุลอำนาจจากกรรมการอิสระ สัดส่วนของการมีกรรมการที่เป็นเครือญาติ และระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

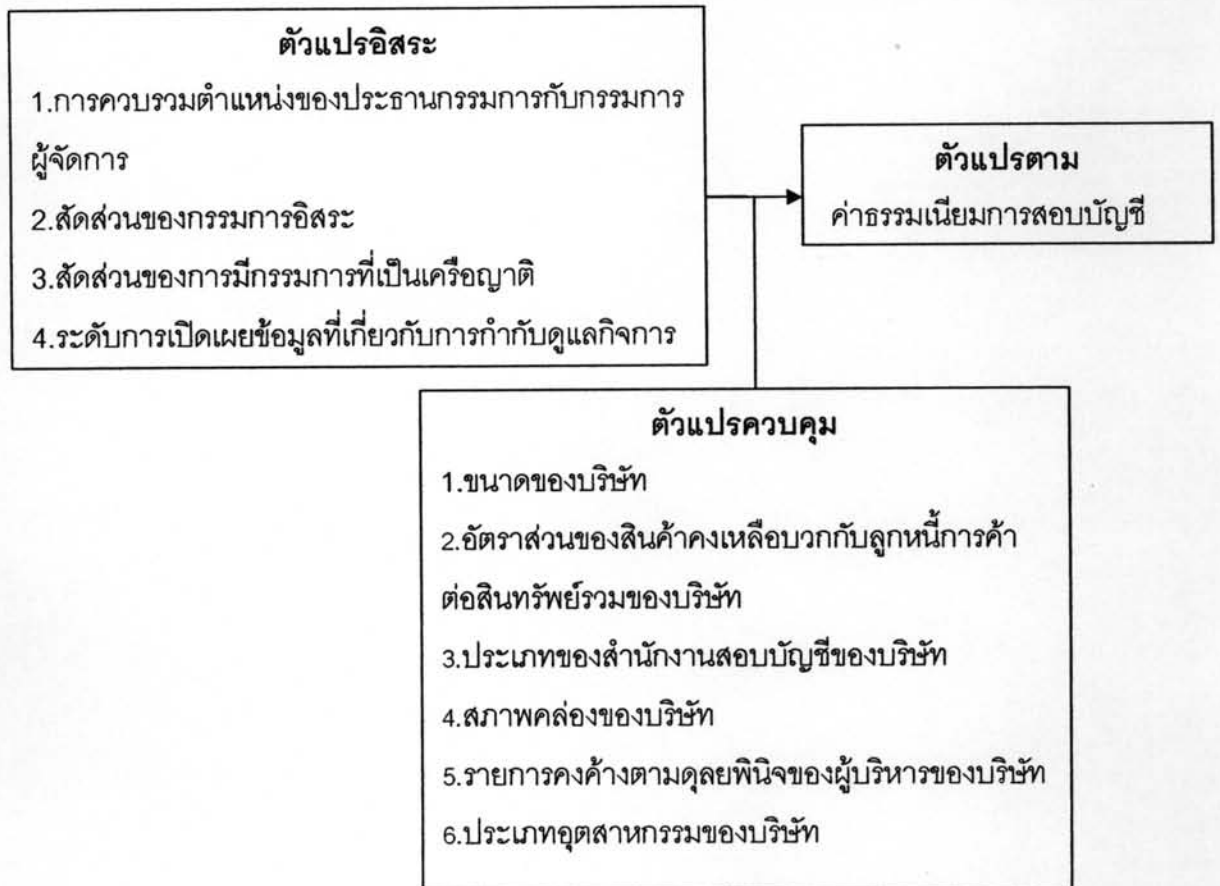
1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษานี้จะใช้ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อจะได้อยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบข้อบังคับที่เหมือนกัน แต่จะไม่ครอบคลุมถึงบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน (Financial Institutions) กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ (Companies under Rehabilitation) และกลุ่มกองทุนและตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) เนื่องจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องและมีหลักเกณฑ์อื่นๆ กำกับดูแลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์ฯ และบริษัทมหาชนที่ตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เนื่องจากบริษัทที่ตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีความแตกต่างของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากบริษัทโดยทั่วไป เพราะสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นหน่วยงานของทางราชการ

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากรายงานทางการเงินของบริษัท ได้แก่งบการเงิน รายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานทางการเงินอื่นตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้ รวมถึงข้อมูลอื่นๆ จากเว็บไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูลของปี พ.ศ. 2546-2548

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ทำให้สามารถจำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มคือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุมและตัวแปรตาม รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดแสดงไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ในส่วนนี้จะเน้นเพียงกรอบแนวคิดการวิจัยตามที่ได้นำเสนอไว้ในดังนี้

แผนภาพ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 คำจำกัดความ

- ผู้สอบบัญชี หมายถึง ผู้ตรวจสอบงานทางการบัญชีซึ่งจัดทำโดยบุคคลอื่น
- ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง นักบัญชีผู้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี
- สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ได้แก่ บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาค ไทย สอบบัญชี จำกัด บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทส์ ไชยยศ จำกัด บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส เอเชียเอส จำกัด และบริษัท สำนักงานเอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด

-ตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

-การกำกับดูแลกิจการที่ดี หมายถึง ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการ คณะกรรมการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันนำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นประกอบ

-กรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) หมายถึง กรรมการบุคคลภายนอก (Outside Director) เป็นกรรมการที่ไม่ได้เป็นกรรมการบริหาร (Non-executive director) และไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานประจำ และไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจดทะเบียน และไม่สามารถถือหุ้นในนามของตนเอง หรือในนามของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 0.05 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในบริษัทและบริษัทที่เกี่ยวข้อง ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียทั้งทางตรงและทางอ้อมในบริษัท และบริษัทที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นหรือผู้บริหารของบริษัท ไม่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่และปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ

-การควบคุมตำแหน่ง ตามความหมายของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ข้อ 9 เรื่องการรวมหรือแยกตำแหน่ง คือ การที่ประธานกรรมการกับผู้จัดการใหญ่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน หรือประธานกรรมการมีบทบาทของตำแหน่งอื่นใดในคณะกรรมการที่มีอำนาจในการบริหารงาน การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลการตัดสินใจในการบริหารงานอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน

-กรรมการที่เป็นเครือญาติ ตามความหมายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2003) คือ กรรมการที่มีนามสกุลเหมือนกัน หมายถึง กรรมการที่มีนามสกุลเหมือนกันอยู่ในคณะกรรมการเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะมีเพียงนามสกุลเดียวหรือหลายนามสกุลอยู่ในคณะกรรมการเดียวกันได้ โดยถือว่าเป็นกรรมการที่มาจากครอบครัวเดียวกัน หรือมีลักษณะเกี่ยวพันเป็นเครือญาติทั้งทางสายโลหิต และตามกฎหมาย

-รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accrual) หมายถึง รายการคงค้างที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้โดยการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเอง อันได้แก่รายการคงค้างที่ต้องอาศัยการประมาณการต่าง ๆ เช่น ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ การประมาณอายุการใช้งานของสินทรัพย์ และค่าเสื่อมราคาหรือค่าตัดจำหน่ายค่าสูญสิ้น เป็นต้น

-ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง เหตุการณ์ และ/หรือกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลหรือมีโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรืออาจจะกระทบต่อประสิทธิผล หรือความล้มเหลวให้กับองค์กรในที่สุด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีว่าเป็นไปในทิศทางใด เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางการพิจารณากระบวนการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี
2. เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่กำกับดูแลทราบถึงการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพมีส่วนช่วยในการวางแผนการตรวจสอบและกำหนดวิธีการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี
3. ข้อมูลที่ได้รับจากผลการศึกษาคือจะเป็นประโยชน์แก่สำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีจะได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) กับสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non – Big 4) ควรมีการปรับปรุงให้พิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมว่าอาจเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีซึ่งจะมีผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
4. เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยและอ้างอิงต่อไปในอนาคต

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยโดยละเอียดจะกล่าวไว้ในบทที่ 3 ในส่วนนี้จะกล่าวถึงโดยสังเขปเท่านั้น รูปแบบการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ในการศึกษาจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ ของตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการที่เป็นเครือญาติ และการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเป็นการอธิบายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน คุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบ หลักการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อมูลตัวแปรควบคุม

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inference Statistics) เป็นวิธีการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีทดสอบด้วยตัวแบบจำลองและทำการศึกษาโดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) มาทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะประกอบด้วยตัวแปร 3 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม

1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาและผลการศึกษาในครั้งนี้จะมีการนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย คำจำกัดความ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระเบียบวิธีวิจัย และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน

บทที่ 3 กล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย อันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา การตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อทำการทดสอบ และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อันประกอบด้วย การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา และผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ประโยชน์จากการวิจัย ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อจำกัดของการศึกษา